

Hur kan många aktiviteter, intressen och behov samexistera i fjällen?

I projektet "Vägar till mångfunktionella landskap" undersöks Jämtlandsfjällen där det finns flera aktörer som använder landskapet på olika sätt och för olika syften. Motstående intressen och förändringar i markanvändning har lett till intressekonflikter. Forskningen visar att lederna i sig, men också dialog och samverkan om leder fungerar som verktyg för att hantera motsättningar mellan olika intressegrupper.

Analys av internationella studier om leder visar ett ökat intresse för forskning om leder över tid och att:

- Forskningen har fokus på ett fåtal länder
- Forskningen är naturvetenskaplig med fokus på miljömässiga och förvaltningsmässiga aspekter för att skydda mark och arter
- Samhällsvetenskapliga aspekter i en socio-kulturell kontext är ett underforskat område.

Empiriska studier inom projektet visar att leder:

- Är mycket viktiga för aktörer och besökare i fjällen
- Skapar tillgänglighet, kanaliserar aktiviteter, skyddar naturen och ökar säkerheten
- Är generellt av bra kvalitet enligt besökarna
- Behöver rustas upp enligt aktörerna i området och att vissa leder bör dras om för att minimera intressekonflikter.
- Det är viktigt att lokalbefolkning och samebyar är delaktiga i förvaltningen av leder.

Brister i skötsel och underhåll av många fjälleder har lett till ett nyvaknat politiskt intresse för frågan om finansiering av leder i Sverige. Forskningen visar att:

- Tillfälliga projektmedel är vanligt, vilket skapar svårigheter för långsiktig förvaltning
- Många leder i fjällen finansieras gemensamt av samhället genom skatter – något som har stort stöd bland Sveriges befolkning
- Leder för speciella aktiviteter (t.ex. snöskoter, cykling) kan lämpa sig för finansiering genom avgifter så länge det inte inkräktar på Allemansrätten
- Ideellt engagemang kan vara en framtida finansieringskälla.
- Ökad naturturism och förändrat friluftsliv ger delvis nya förutsättningar för frågan om finansiering av leder – här behövs mer kunskap.

Forskningen sker i nära samverkan med privata och offentliga fjällaktörer, särskilt genom mötesplattformen Fjällforum som arrangeras av Föreningen Gränsfjällen Sylarna i Samverkan och genom representanter från Handölsdalens sameby, Länsstyrelsen i Jämtlands län, Naboer AB, Naturvårdsverket och Svenska Turistföreningen. Forskningen är en del av det svenska miljömålsarbetet under åren 2013-2017.